

čejo še dalje iti. Sedaj zamore vsak posestnik najeti dolga, kolikor ga le dobiti more. Vsak upnik hiti, da mu pride v gruntu bukve. Tako je pogosto več dolga vknjiženega, kakor je celo posestvo vredno. Naposled začne eden tožiti in posestvo mora na boben, nesrečni posestnik z ženo in otroci pa dalje po svetu. Temu hočejo nemški kmetje v okoli priti s pomočjo domovske postave, nemški Heimstättengesetz. — Po takšnej postavi bilo bi prepovedano, več dolgov vknjižiti, kakor do $\frac{1}{3}$ ali $\frac{1}{2}$ one vrednosti, ki se da lahko sedaj oceniti po čistem dohodku, ki je bil pri novej obravnavi zemljišnega davka vpisan. Nasledek takšni postavi bil bi ta, da nebi posestva nikoli več z dolgovi bila preobložena; posestniku bi še vedno ostala mati zemlja, stara streha, mili dom. Kolikor je treba za njega in rodbino, tega mu ne bi smeli vzeti. Sedanjemu izganjanju posestnikov bi se bipoma storil konec, kapital bi ne mogel kmetijskega stanu tako neusmiljeno zapeljivati, guliti in uničevati, kakor sedaj. V najbolj svobodni državi na svetu, v severno-amerikanskej republiki imajo takšno domovsko postavo. Da je nje tudi nam treba, to je že menda dovolj jasno!

Gospodarske stvari.

Občutljivost vinske trte in njenih sort proti zimskemu mrazu.

Letos marsikateri vinogradar žalosten po vinogradu gleda pa ne najde grozdja, kakor bi si ga bil želel. Veliko zakrivil je ovo nezgodo zimski mraz, ki je posebno v nižjih legah vinsko trto hudo poškodoval. Pred dvema letoma bila je jednaka nesreča, ki je pa višje lege huje zadevala, vsaj na Štajerskem. Na vinorejskejši šoli v Mariboru so skrbno in zvesto opazovali in zapisovali, katerim trsom, katerim trsovim sortam je letošnji zimski mraz več, katerim manj škodoval.

Ko je na vinorejskejši šoli letos meseca januarja hud mraz pritiskal, ležalo je snega do 10 centimetrov debelo. Največ trpela so očesa tik nad snegom; višje stoječa so čedalje manj bila oškodovana in slednja so živa ostala. Mraz je škodoval rožgam do 1 meter na visoko tako, da so očesa ob konci lepo pognala. Na to je se gledalo tudi pri rezitvi. Puščali smo mogoče veliko šparonov, potičev, bikov, konjičev. Pod snegom nahajajoča se očesa ostala so skoraj povsod živa. Omeniti je še, da je trs bil dovolj poškodovan pred največjim mrazom dne 18. januarja, namreč že 13. januarja, ko ni bila tolika zima. Uzrok temu je obilni dež jeseni 1880. Rozge so se ga preveč napile in toraj les ni prav dozorel. Pokazalo je se zopet, da so tiste sorte najmanj trpele, ki imajo tenke rozge in goste kolence.

Popolnem ozeble so sledeče sorte: Aramon blavi, Korinta bela, Folle blanche, Gosja noga blava, Skadarka črna (moslovec črni), volovnjak

blavi, sv. Laurent, svilni trs žolti, vrnjač blavi, vanilija žolta.

Močno ozeble so: Bicaise, Bovdoles, buketni grozd, brustiano, Kalabreški grozd, Caserno, Dolcedo, Duc de Magenta, Färber, ranina, Liverdun, Molsac, Morillon, muškat, moslovec, klešec (Ortlieber), Picpovle, portugizec, Savignon, babovina rudeča, laška modrina.

Manj ozeble so: Basilicum, burgundec beli, Cabernet, Gamay, plemenika (Gutedel) bela, Madeleine, Müllerrebe, rulanec, Semillon, zelenič, laški rizlec.

Najmanj oškodovane so pa: burgundec blavi, Cabernet franc, Kalebov trs, Clairette, srebrnina, Gamay blanc, žlajnina rudeča, rabolina, rizlec beli in traminec.

Včinek, kateri ima mraz na mleko.

Iz mnogih poskusenj, ktere so se z mlekom med toplinskimi mejami od 0°—38° po Celsiju delale, so sledeče resnice našli, ktere znati bode našim mlekaricam gotovo koristno. Smetena se začne toliko prej in hitreje vzdigovati, kolikor bliže je toplina, kateri je mleko izpostavljeno: 0°.

Velikost ali obseg smetene je večji, če se je mleko dobro izhladilo. Smetena da tudi več putra, če je bilo mleko poprej nizki toplini izpostavljeno.

Slednjič je tudi posneto mleko, puter in sir iz mleka boljši, katero je bilo v gori povedanih razmerah.

Če tudi ni mogoče gotovo in natančno pojasnjenje resnice podati, zakaj umetni mraz in hlajenje tako dober včinek na mleko in na večjo ali manjšo dobroto vseh mlečnih pridelkov ima, sme se pa vendar reči, da hlad ono kisajočo razkrojitev, ktera se vseh živalskih tekočin tako hitro polašča, zabranja in da so vsled zabranjene razkrojitve tudi mlečni pridelki boljše kakovosti.

Navada toraj nekterih mlekarjev mlečne sbrambe po zimi kuriti, da je toplina v njih okoli 14° Celsija, je napačna in ni priporočati. Marveč se morajo mlečne posode v tekoči vodi kolikor mogoče hladne držati.

Divji kostanj dobra hrana kokošim.

Divji kostanj zopet zori po drevju. Ta sad ima mnogo redivnih snovi v sebi, ki prav dobro služi za pitanje kokoši. Da se mu grenkoba vzame, se mora kostanje raztolči z vrelo vodo, popariti in tako nekaj časa stati pustiti. Pozneje se vse dobro spreša in posuši. Taka moka je pre prav dobra kokošja hrana.

Kaj početi, če začne konja grizti.

Najprej je treba na to gledati, da se bolni živali čreva, kolikor najbolj izprazni in izčistijo. Za to je pa v prvi vrsti treba klistira. Ko bi klistirova tekočina ne mogla bolj globoko v čreva prodreti, ker te v ritniku tiče kepe blata zabranjujejo, mora se blato iz ritnika pospraviti, in sicer tako, da se z roko v njega seže in blato

ven potegne. Ko bi se bilo živinčetu prav trdo v črevah zapeklo, vzame se tobaka in žajfe v enakih delih, kar se v primerno veliko vode skuha in potem za klistiro porabi. Za znotraj se daje voda, v kateri so zavrele komilice in nekoliko komoračevega semena. Ti vodi se še pridene nekoliko Glavberjeve soli in smrdljivega žvepla. To so pa le splošni namigljaji, kako je treba koliko konjem zdraviti. Posebno zdravljenje se ravna po vzrokih, iz katerih je kolika nastala. Močno trenje po celem životu s slamnato metlico in pridno sem ter tje gonjenje bolenega živinčeta je neizogibna potreba.

Živini klajo rezati in drobiti je zelo koristno. To resnico so napravljene skušnje do dobrega potrdile. Na Angleškem so se prepričali, da 100 kilogramov rezanega sena toliko izda, kolikor 130—140 kil. nerezanega, 100 kil. drobljenega ovsa zaleže toliko, kolikor 170—180 kil. celega, ako se mu še rezanega sena in slame pridene, da se tako konj prisili hrano žvekat. 100 kil. zmletega graba, leče, boba redi ravno toliko, kolikor 300 kil. tega sadeža, če ni zmlet. Jeden kilo drobljenega in še poparjenega graba, leče, boba ali turšice toliko izda, kolikor 3 kilo ovsa.

Trtno uš v brežiškem okraji uničujejo z žveplenim ogljencem. Gnezdišča trtne uši so precej razdeljena in napadeni posamezni kosi vinogradni niso veliki. Vinogradi so drug od drugega pogosto zagrajeni po gozdih, sadunosnikih, njivah in travnikih. Srenje, v katerih imajo trtno uš, so sledeče: Stara ves, Kapela, Vidmanci, Brezje, Lužica, Drenovec, Orehova ves, Bukova ves in Pišce.

Goveja kuga hudo razsaja v okolici mesta Dunajskega: pobili so že 232 goved, 30 hlevov so zaprli,

Dopisi.

Iz Maribora. (Nemški liberalci i Slovani). Dolgo let so nosili nemški liberalci krinko (ličino), s katero so zakrivali svoj grd izdajalski obraz. A zdaj — primorani, vrgli so jo preč — morebiti na večno. Zdaj so pokazali, kako da so le za nemštvo jib skrbi, za Avstrijo jim ni mar. Dolgo so se hvalisali, da le oni vzdržujejo državo, brez njih da bi že bila davno razpala. Ali niso bili to volkovi v ovčjem oblačilu? Komu je avstrijska zgodovina od 1848. leta do danes vsaj nekoliko znana, temu ni treba razlagati, na katero stran da so vlekli, in bi še radi, ako bi ne imela Avstrija zvestih sinov, kateri nemškim liberalcem vsak izdajalski čin zabranijo. I zvesti sinovi naše mile domovine smo gotovo v prvi vrsti mi Slovani. „Avstrija naj živi!“ to je bilo naše geslo od nekdaj in tudi vedno ostane. Prva in največja skrb naša je posvečena Avstriji! In kdo nam more potem kaj oporekati, ako zahtevamo naše narodne pravice, ravnopravnost, kakor jo imajo drugi narodi in katero so nam svitli cesar

sami priznali. In pogledjmo zdaj po Slovenskem — bratov Čehov in drugih nam ni treba omenjati. Kje je pri nas ravnopravnost? Ali je v uradih, ali v šolah — ali kje? zastoj bi jo iskali po vseh uradih in šolah, ona je še vedno votla od znotraj in od zunaj je nič ni. Vprašanje je zdaj samo: kako dolgo bomo vendar še mogli čakati na ravnopravnost? Ali ne vidi vlada naših potreb dovolj jasno? Ako smo mi primorani naše dolžnosti kot državljani spolnovati — kar tudi do pičice zvesto in radi storimo, ali ni potem tudi vladina dolžnost gledati, da njene obljube ne ostanejo samo na papirji, temuč da se prej ko mogoče tudi uresničijo?

Jako nujna prošnja, katero bi gotovo vsak Slovenec našim vrlim poslancem rad izgovoril, je: da naj v prihodnjih sejah državnega zbora naše narodne pravice energično zahtevajo, katerih smo potrebni, kakor riba vode. M.

Iz Veržeja. (Nemila smrt) nam je zopet svetlo zvezdo vgasnila na oboko slovenskega neba. V nedeljo 18. septembra je naglo, na mrtudu, smrt umorila vnetega domoljuba, častitega gosp. Antona Stranjšak-a, dušnega pastirja v Veržejih, 71 let starega. Bil je od mladosti goreč branitelj in buditelj narodne stvari. Kot bogoslovec uže se je boril proti napadom nemških srboritih sošolcev za svetinjo maternega jezika. Na priznanje njegovega narodnega sočutja mu je Stanjko Vraz za novo sveto mešo zložil slovensko pesmico, katero mu je natisnjeno sam izročil. Leta 1838 še je bilo vse tiho po krajinah mile Slovenije. Sem ter tje je kak narodnjak povzdignol svoj glas, vendar to je bilo redko in nevarno. Bilo je treba srčnosti. Tak srčen mož je bil g. Stranjšak. Bil je prvi, ki je pri sv. Lovrenci v šoli začel razlagati in učiti katehizem po slovenskem. Pred njim so se morali uboga deca slovenskih mater verozakona po nemškem učiti. Misliti se da, kakšno je bilo to trpinčenje, hasek pa nobeden. Šolarji so bili papige, ki so nekaj blebetali, česar niso razumeli. G. Stranjšak je bil, ki je pri sv. Lovrenci budil slovensko petje, sam je marsikatero cerkveno pesmico zložil, ki še zdaj tam pozabljena ni. On je dijakom v mladih sreih narodni duh budil, marsikteri bi bil narod zgubljen, ako bi njega ne bilo. Zato je dijake rad sprejemal in so ga tudi z veseljem obiskovali. Sree mu je radosti kipelo, ako so ob taki priložnosti kako narodno pesem zapeli. Pri sv. Lovrenci je služil za kaplana več kakor 20 let. Od tam se je preselil za dušnega pastirja v Veržeje, kjer je popolnoma 21 let pastiroval. Svoje duhovne dolžnosti, čeravno starček slab in bolehen, je vendar po zmožnosti vestno opravljal. Rodoljub je ostal, dokler se mu ni sree v prsih vstavilo. Svoj testament je spisal tudi v materinskem jeziku. Po takem je bilo za rajnega razžaljenje, da je mizar na njegovo rakev nemški napis pribil, kterege pa je rodbina strgala. Pogreb je bil častit. Pogrebno mu je govoril čast,